

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 16 januari 1940 kl. 4 e. m.

Memorial, med överlämnande av fullmäktiges i riksgäldskontoret till innevarande riksdag avgivna, till bankoutskottet avlämnade berättelse.

Bankoutskottet, som vid sitt första sammanträde denna dag emottagit den av fullmäktige i riksgäldskontoret, jämlikt § 54 av det för nämnda verk gällande reglementet, till riksdagen avgivna berättelsen angående riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid, som förflutit sedan fullmäktiges berättelse till 1939 års riksdag avgavs, får härmed enligt gällande instruktion till riksdagen överlämna samma berättelse.

Stockholm den 16 januari 1940.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: se anteckning å memorial nr 1.

Fullmäktiges i riksgäldskontoret berättelse till 1940 års riksdag.

Fullmäktige i riksgäldskontoret få härmed, jämlikt § 54 av det för verket gällande reglementet, avgiva berättelse om riksgäldskontorets ställning och förvaltning under den tid, som förflutit sedan fullmäktiges berättelse till 1939 års riksdag avgavs.

Härvid vilja fullmäktige erinra om att riksgäldskontoret alltsedan år 1921 för varje budgetperiod utgivit en årsbok, vari utförliga redogörelser lämnats för inträffade förändringar i riksgäldskontorets ställning och för de förvaltningsåtgärder, vilka av fullmäktige vidtagits inom riksgäldskontorets olika verksamhetsområden. Den senast utkomna årsboken, som avser budgetåret 1938/39, innehåller i likhet med föregående årgångar ett omfattande text- och tabellmaterial till belysande av riksgäldskontorets verksamhet. Fullmäktige anse sig därför kunna, vad beträffar nämnda period, hänvisa till årsboken, och inskränka sig sålunda här nedan till att allenast lämna en översikt över riksgäldskontorets rörelse under senare halvåret 1939.

Riksgäldskontorets rörelse under senare halvåret 1939.

1934 års 3 % statslån. Till och med den 30 juni 1939 hade av ifrågasvarande lån placerats obligationer å nominellt 132,118,700 kronor. Under senare halvåret 1939 hava å lånet försålls obligationer å nominellt 110,300 kronor till kurser varierande mellan 101.25 % och 80.5 %. Den 31 december 1939 hade sålunda av ifrågasvarande lån placerats obligationer å sammanlagt nominellt 132,229,000 kronor. Lånet är ännu icke avslutat.

1939 års 2³/₄ % statslån. Den 30 juni 1939 hade av detta lån placerats nominellt 158,192,800 kronor, varav 74,039,100 kronor motsvarade till utbyte anmälda obligationer av 1929 års 4¹/₂ % statslån och 84,153,700 kronor utgjorde tecknade belopp å det nya lånet. Häri ingick ett belopp å nominellt 40 miljoner kronor, vilket tecknats av folkpensioneringsfonden. Såsom statsskuld å 1939 års lån redovisades den 30 juni 1939 ett belopp av nominellt 53,475,700 kronor, motsvarande så stor del av konverteringen, som bokförts till och med nämnda dag.

I enlighet med hemställan av första särskilda utskottet i utlåtande nr 80 har 1939 års urtima riksdag bifallit av Kungl. Maj:t i propositionen nr 90

framlagt förslag om inleverering till statsverket av det belopp å 20 miljoner kronor, som eljest skolat under budgetåret 1939/40 avsättas till folkpensioneringsfonden, vilken anordning enligt vad utskottet i nämnda utlåtande meddelat komme att medföra, att folkpensioneringsfonden icke kunde fullfölja sin teckning å 1939 års $2\frac{3}{4}$ % statslån. Härigenom minskades de tecknade beloppen till 44,153,700 kronor.

Den 31 december 1939 redovisades såsom statsskuld å det nya lånet 103,158,900 kronor, varav 74,039,100 kronor motsvarade till och med sistnämnda dag bokförda konverterade belopp och kronor 29,119,800 kronor influtit i anledning av nyteckning.

1929 års $4\frac{1}{2}$ % statslån förföll till inlösen den 15 december 1939. Vid årets utgång återstodo oinlösta obligationer å sammanlagt nominellt 2,816,645 kronor.

Sparobligationer. Den 12 december 1939 beslöto fullmäktige att utgiva en första emission av s. k. sparobligationer. Ifrågavarande obligationer, vilka utgöra av riksgäldskontoret utfärdade skuldförbindelser, utgivas i valörer å 25 kronor, 50 kronor och 100 kronor samt inlöses å förfallodagen med respektive angivna belopp (inlösningsvärde). Försäljningspriset för obligationerna utgör respektive 20 kronor, 40 kronor och 80 kronor. Obligation förfaller till betalning, då 6 år förflutit, räknat från och med den första dagen i det kalenderkvartal, varunder densamma försåts. Obligationsägaren må emellertid påkalla inlösen före förfallodagen, varvid inlösen — med iakttagande av årsberäkning på sätt nyss angivits — sker med följande belopp för en sparobligation å 25 kronor, nämligen under första året med kronor 20: —, under andra året med kronor 20: 40, under tredje året med kronor 21: 20, under fjärde året med kronor 22: —, under femte året med kronor 22: 80, under sjätte året med kronor 23: 60 och efter sjätte året med kronor 25: —. Vid inlösen före förfallodagen av sparobligationer å 50 kronor respektive 100 kronor utgöra inlösningsbeloppen två respektive fyra gånger de nyss angivna särskilda beloppen. Har sparobligationen ej företetts för inlösen inom 10 år från förfallodagen, upphör all rätt att därför erhålla betalning. Försäljning och inlösen av svenska statens sparobligationer av första emissionen sker för riksgäldskontorets räkning hos postsparbanken. Obligation skall för att vara gällande vid inköpet insättas i en av postsparbanken för obligationsägaren utfärdad särskild bok, benämnd sparobligationsbok. Sagda bok skall innehålla de för obligationerna fastställda bestämmelserna. En och samma obligationsägars innehav av dylika obligationer må tills vidare ej överstiga 500 kronors inlösningsvärde. För att underlätta hopsparande av medel, erforderliga för inköp av sparobligation, försäljer postsparbanken sparmärken till ett pris av 4 kronor. Sådana märken kunna hos postsparbanken utbytas mot sparobligationer. För utelöpande sparmärken svarar postsparbanken med egna medel. — Kontrakt angående postsparbankens medverkan vid försäljning och inlösen av svenska statens sparobligationer avslutades mellan riksgäldskontoret och general-

poststyrelsen den 12 december 1939. Försäljningen har tagit sin början denna dag.

Lån hos statsinstitutioner och fonder m. m. Vid början av budgetåret 1939/1940 uppgick den del av den fonderade statsskulden, vilken redovisas såsom lån hos statsinstitutioner och fonder m. m. till kronor 473,808,508: 53. Under senare halvåret 1939 ökades detta belopp med (netto) kronor 15,479,516: 88, fördelat på olika institutioner och fonder. Den 31 december 1939 uppgick alltså här berörda del av statsskulden till kronor 489,288,025: 41.

Tillfällig statsskuld: Skattkamarväxlar. I enlighet med beslut av 1939 års riksdag har riksgäldskontoret för finansiering av statens reservförrådsnämnds verksamhet till riksbanken för nämndens räkning överlämnat: under maj 1939 skattkamarväxlar å 40 milj. kronor, under senare halvåret 1939 skattkamarväxlar å sammanlagt 36 milj. kronor samt under januari 1940 skattkamarväxlar å sammanlagt 10 milj. kronor. Löptiden för ifrågavarande växlar varierar mellan ett år för växlar å ett belopp av 48,000,000 kronor och tre månader för övriga växlar. Sistnämnda växlar hava i den mån desamma förfallit till betalning blivit omsatta med oförändrade belopp. Av växlarna har nämnden hittills tagit i anspråk sådana å sammanlagt 76,000,000 kronor. Det må erinras därom, att nämnda riksdag med bifall till av Kungl. Maj:t framlagda förslag medgivit, att upphandling av och upplagring av varor finge verkställas till ett sammanlagt belopp av 140,000,000 kronor. På grund därav kunna alltså växlar å ytterligare 54,000,000 kronor komma att utfärdas för nämndens räkning. De jämlikt 1937 och 1938 års riksdagens beslut till nämndens förfogande tidigare ställda och av nämnden helt i anspråk tagna skattkamarväxlarna å sammanlagt 140 milj. kr. hava å förfallodagarna blivit omsatta med oförändrade belopp. De av nämnden disponerade beloppen hava i riksgäldskontorets räkenskaper bokförts å riksgäldsverkets fond, dels såsom tillfällig statsskuld, dels ock såsom fordran hos statens reservförrådsnämnd.

För stärkande av riksgäldskontorets kassaställning upplånade fullmäktige i september 1939 ett belopp av 60,000,000 kronor mot 3 månaders skattkamarväxlar, av vilka enligt infordrade anbud två banker vardera övertogo växlar å 30,000,000 kronor till ett diskonto av 1.4 % för år. Växlarna förföllo till betalning den 15 december 1939 och blevo då av riksgäldskontoret inlösta. Samma dag utfärdades emellertid nya 3 månaders växlar å sammanlagt 45,000,000 kronor, vilka med sinsemellan lika belopp enligt angivna anbud övertogs av riksbanken och de båda ovannämnda bankerna till ett diskonto av 2.4 %.

Tillfällig statsskuld: Lån hos statsinstitutioner och fonder. Alltsedan den 1 juli 1937 redovisas såsom tillfällig statsskuld lån hos vissa statsinstitutioner och fonder, nämligen domänverket, statens reproduktionsanstalt, export-

kreditfonden, utrikesdepartementets arvsbyrå och sparbankernas säkerhetskassa. Riksgäldskontorets skuld på grund av dessa lån uppgick den 30 juni 1939 till 1,050,292 kronor 45 öre. Under senare halvåret 1939 överlämnades för förvaltning ytterligare från domänverket 15,000,000 kronor och från exportkreditfonden 240,000 kronor. Å andra sidan hade under samma tid av inestående medel återbetalats till domänverket 3,000,000 kronor, till statens reproduktionsanstalt 5,984 kronor 6 öre och till exportkreditfonden 60,000 kronor. Härefter utgjorde riksgäldskontorets skuld den 31 december 1939 13,224,308 kronor 39 öre.

Behållningen av de medel, vilka riksgäldskontoret mottagit från *statskontoret* till förvaltning uppgick den 30 juni 1939 till 400,000,000 kronor. Härav återbetalade riksgäldskontoret under senare halvåret 1939 i fem poster sammanlagt 250,000,000 kronor. Å andra sidan har statskontoret i december månad samma år överlämnat 200,000,000 kronor för förvaltning. Statskontorets fordran uppgick alltså vid senaste årsskiftet till 350,000,000 kronor.

Med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 7 juli 1939 har riksgäldskontoret den 3 påföljande augusti utfärdat och till riksbanken överlämnat förbindelse att till banken vid anfordran överlämna svenska statens 3 % obligationer å nominellt 100,000 kronor, att jämte tidigare ställd säkerhet, bestående av 5 %, 4 $\frac{1}{2}$ % och 4 % statsobligationer å sammanlagt nominellt 400,000 kronor, av banken innehavas såsom en gemensam pant för *Malmöhus läns centralkassa för jordbrukskredit* förbindelser.

Riksgäldskontoret har vidare den 3 augusti 1939 med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 28 juli 1939 utfärdat förbindelse att vid anfordran till riksbanken överlämna svenska statens 4 % obligationer å 15,000,000 kronor att av riksbanken innehavas såsom pant för lån, som *svenska spannmålsaktiebolaget* må komma att upptaga i riksbanken för erhållande av nödiga rörelsemedel för sin verksamhet.

På grund av Sveriges garanti för *Österrikes internationella konverteringslån 1934/1959* har riksgäldskontoret, sedan meddelande ingått från trustees för lånet, att de medel, som funnes tillgängliga för betalning av den 1 december 1939 förfallande halvårsränta å lånet, icke vore för ändamålet tillräckliga, till trustees förfogande ställt ett belopp av kronor 75,804:96 motsvarande 2 % av bristen, såvitt densamma kunnat av trustees konstateras.

Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 92 medgav 1939 års riksdag, att den *Tidaholms järnvägsaktiebolag* tillhöriga Tidaholms järnväg finge förvärfvas och införlivas med statens järnvägar i huvudsaklig överensstämmelse med i propositionen förordade grunder. Genom brev den 28 april 1939 godkände Kungl. Maj:t sedermera ett mellan järnvägsstyrelsen och Tidaholms järnvägsaktiebolag den 16 och 18 januari 1939 träffat avtal angående förvärv för statens räkning av nämnda järnväg. Jämlikt avtalet inbetalade bolaget den 27 juni 1939 till riksgäldskontoret till och med den

30 juni 1939 upplupen ränta å sitt statslån, varefter bolagets återstående skuld för lånet utgjorde: kapital kronor 363,767:91 och anståndsrenta kronor 43,781:25. Enligt meddelande från järnvägsstyrelsen övertogs järnvägen av statens järnvägar den 1 juli 1939. I enlighet med förklaring i Kungl. Maj:ts ovanberörda brev hava kronor 363,767:91, motsvarande statsverkets återstående kapitalfordran, överförts från fonden för låneunderstöd till statens järnvägars fond såsom räntepliktigt kapital och anståndsrentan, kronor 43,781:25, avskrivits.

Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 94 medgav 1939 års riksdag, att den *Mjölby—Hästhalmens nya järnvägsaktiebolag* tillhöriga järnvägen mellan Mjölby och Hästhalmen finge förvärfvas och införlivas med statens järnvägar i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 17 februari 1939 angivna grunder. I brev till fullmäktige den 28 april 1939, varigenom fullmäktige erhöll kännedom om riksdagens sålunda fattade beslut, hemställde Kungl. Maj:t till fullmäktige att efter förvärfvande av ifrågavarande järnväg överlämna densamma till järnvägsstyrelsen för förvaltning. Sedan riksgäldskontoret med anledning härav inlett lagsökningsförfarande mot järnvägsbolaget, inropades järnvägen vid exekutiv auktion den 29 december 1939 av riksgäldskontoret för svenska statens räkning för 350,000 kronor. Från och med den 1 januari 1940 har järnvägsstyrelsen övertagit järnvägens förvaltning. Jämlikt beslut å bolagsstämmor den 15 maj och 19 juli 1939 har järnvägsbolaget trätt i likvidation.

Lånefonden för anskaffning av motorvagnar m. m. åt enskilda järnvägar. Under senare halvåret har till Växjö—Åsheda—Hultsfreds järnvägsaktiebolag från fonden utlämnats lån å 18,650 kronor för leverans av två reservmotorer.

Kinda kanals aktiebolag försattes efter föregående lagsökning den 10 februari 1936 i konkurs på ansökan av riksgäldskontoret såsom innehavare av fordran hos bolaget på grund av utlämnat lån från allmänna byggnads-lånefonden.

Med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 144 bemyndigade 1939 års riksdag Kungl. Maj:t att godkänna försäljning av den Kinda kanals aktiebolags konkursbo tillhöriga egendomen på i huvudsak de i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 3 mars 1939 angivna grunder.

Av statsrådsprotokollet inhämtades, att den 20 mars 1939 under förut-sättning av Kungl. Maj:ts godkännande avslutats *dels* två köpekontrakt, det ena mellan Kinda kanals aktiebolags konkursbo och Linköpings stad angående försäljning till staden av Nykvarns och Tannefors slussar med tillhörande mark och anläggningar, samt det andra mellan konkursboet och

ett under bildning då varande aktiebolag för övertagande av Kinda kanal, företrätt av bolagets stiftare angående försäljning till bolaget av kanalen i övrigt av såväl fast som lös egendoms natur, inklusive förråd, inventarier och annat lösöre, ävensom konkursboet tillhöriga obligationer, dels ock ett kontrakt mellan Linköpings stad och förenämnda under bildning varande bolag angående utarrendering till bolaget av Nykvarns och Tannefors slussar med tillhörande mark m. m.

Köpeskillingen för kanalen med undantag av nyssnämnda slussar utgjorde 200,000 kronor, vilket ungefär motsvarade kanalföretagets tillgångar enligt konkursbouppteckningen, och skulle gäldas genom en å samma belopp utfärdad revers till riksgäldskontoret. Reversen skulle vara räntefri och förfalla till betalning först vid den tidpunkt, då det nya bolaget eventuellt trädde i likvidation eller försattes i konkurs eller kanaldriften nedlades eller bolaget utan riksgäldskontorets medgivande avyttrade någon till bolaget överlåten fast egendom. Såsom säkerhet för denna statens fordran skulle bolaget pantsätta av de Kinda kanals aktiebolags reparationsfond tillhöriga obligationerna sådana till ett nominellt belopp av 62,100 kronor. Köpeskillingen för Nykvarns och Tannefors slussar utgjorde 85,000 kronor, av vilket belopp 35,400 kronor skulle anses guldna genom ett utlägg, som Linköpings stad fått vidkännas i anledning av ett år 1935 inträffat ras vid Nykvarn, och återstoden med tillägg av 4,000 kronor, avseende stadens bidrag till kostnaderna i anledning av driftens uppehållande under konkursen, erläggas med en revers till riksgäldskontoret å 53,600 kronor, vilken skulle vara räntefri och förfalla till betalning först vid den tidpunkt, då driften å kanalen helt eller till väsentlig del nedlades.

De ifrågavarande kontrakten godkändes sedermera av Kungl. Maj:t den 9 juni 1939.

I enlighet med nämnda köpekontrakt hava till riksgäldskontoret överlämnats den 31 augusti 1939 utfärdade reverser dels av Linköpings stad å 53,600 kronor och dels av Aktiebolaget Kinda Båtled, under vilken firma det nya bolaget registrerats, å 200,000 kronor ävensom såsom säkerhet för statens fordran enligt sistnämnda revers obligationer till ett nominellt belopp av 62,100 kronor. I annan form har riksgäldskontoret icke erhållit utdelning i Aktiebolaget Kinda kanals konkurs, som avslutades den 18 oktober 1939.

Sedan Kungl. Maj:t i brev till fullmäktige den 27 oktober 1939 meddelat beslut angående den bokföringsmässiga regleringen av statens kapitalfordran hos Kinda kanals aktiebolag, hava fullmäktige i enlighet med i brevet tillika gjord hemställan vidtagit i brevet angivna åtgärder för ifrågavarande reglering. Av kapitalfordran den 30 juni 1939 har ett belopp av 253,600 kronor överflyttats på två nya lån, svarande mot ovanstående reverser. Återstoden, kronor 71,831: 77, liksom ock statens räntefordran, kronor 307,532:92, har avskrivits.

Beträffande de fortsatta arbetena med den av 1938 års riksdag beslutade ombyggnaden av riksdagshuset få fullmäktige hänvisa till härvid fogade skrivelse från riksdagens byggnadskommitté jämte däri åberopad rapport.

Stockholm den 12 januari 1940.

KARL HILDEBRAND.

ANDERS RÅSTOCK.

AXEL LINDQVIST.

ARTUR RYBERG.

KARL MAGNUSSON.

ERNST ERIKSSON.

HARALD ANDERSSON.

/ *Eric Öhlin.*

*Bilaga.**Till Herrar Fullmäktige i Riksgäldskontoret.*

Riksdagens byggnadskommitté får härmed till Herrar Fullmäktige överlämna rapport rörande arbetena å riksdagshuset under andra ombyggnadsperioden enligt 1938 års riksdags beslut jämte vissa i anslutning därtill enligt bemyndigande av Herrar Fullmäktige utförda underhållsarbeten m. m. Rapporten avser även de möbleringsarbeten, vartill 1939 års lagtima riksdag anvisat medel.

Såsom framgår av rapporten, vilken upprättats av arkitekten för ifrågasvarande arbeten, f. d. byggnadsrådet G. A. Nilsson, har urtima riksdagen inverkat på arbetenas planläggning och utförande i så måtto, att vissa arbeten tills vidare måst uppskjutas medan andra arbeten åter utförts i skyndsammast möjliga tempo.

Kommittén har på i huvudsak samma villkor som tidigare till byggmästare jämväl för andra och tredje etappens ombyggnadsarbeten antagit byggmästaren O. Engkvist. Genom att avtal samtidigt träffats för båda dessa ombyggnadsetapper, hava gynnsammare villkor kunnat ernås än om uppgörelsen avsett allenast 1939 års arbeten. Samtidigt har även vunnits den fördelen, att återstående arbeten kunnat bättre disponeras.

Arbetena utföras av byggmästaren »på räkning», liksom under första ombyggnadsperioden. Så många arbetsposter som möjligt skola emellertid enligt det med byggmästaren upprättade kontraktet utföras såsom delentreprenader. Beträffande leveranser till ett värde av minst 5,000 kronor äger kommittén påfordra införskaffande av anbud, dock så att onödigt dröjsmål ej därigenom förorsakas. Vid leveranser uppgående till ett värde av minst 10,000 kronor skola anbud alltid infordras och underställas kommitténs prövning och antagande.

Kommittén, vars sammansättning varit densamma som tidigare, har under sistförflutna året haft 19 sammanträden. För handläggningen av löpande ärenden samt beredning av viktigare ärenden m. m. har i likhet med föregående ombyggnadsperiod fungerat ett av kommittén tillsatt arbetsutskott, bestående av kommitténs ordförande, undertecknad Hildebrand, samt ledamöterna i kommittén, herrar Sandberg och Hjorth. Utskottet har under år 1939 sammanträtt 29 gånger.

I övrigt torde få hänvisas till kommitténs och arbetsutskottets protokoll.

Stockholm den 8 januari 1940.

Riksdagens byggnadskommitté.

KARL HILDEBRAND.

/ Torsten Bjerlöv.

Rapport rörande ombyggnadsarbetena å riksdagshuset, andra perioden, m. m.

Enligt den av 1938 års riksdag fastställda fördelningen av arbetena i riksdagshuset skulle under andra perioden, alltså under år 1939, följande arbeten utföras.

1. Färdigställande av vindsvåningen.
2. Modernisering av de två östra hissarna i mittpartiet.
3. Inredande av ny partisal i ljusschaktet över sammanbindningsbanan.
4. Inredande av rum i södra trappan till pressens lokaler.
5. Arbeten i pressreferenternas lokaler.
6. Anordnande av frukostrum i statsutskottets arkivlokal.
7. Anordnande av ny sekundärtrappa mot nordöstra gården.
8. Värme, ventilation och sanitära installationer.
9. Elektriska installationer.
10. Komplettering av elektriskt signalsystem.
11. Tvättstugans modernisering.

Vidare hava under år 1939 enligt bemyndigande av fullmäktige i riksgäldskontoret följande arbeten kommit till utförande.

12. Reparationsarbeten och badrumsanordningar i de fyra bostäderna mot Riksgatan.
13. Anordnande av utrymmen för soptunnor och oljeförråd.
14. Omläggning av det nuvarande kallvattenledningsnätet.
15. Nytt undertak för nya ventilationsanordningar i bibliotekets stora läsesal.
16. Visst utbyte av takplåt.
17. Möbleringsarbeten.

Rörande ovannämnda arbeten meddelas här nedan en teknisk redogörelse. Med hänsyn till den urtima riksdagen hava vissa av dessa arbeten tills vidare uppskjutits eller endast delvis utförts och andra hava i stället utförts i möjligast raskt tempo.

1. Färdigställande av vindsvåningen.

Stommen till den nya vindsvåningen med mellanväggar, blindgolv för ek-golv, fönster samt utvändig puts utfördes under år 1938.

Under år 1939 hava nu arbetena med färdigställande av våningen pågått och torde de bli färdiga i början av lagtima riksdagen. I mittpartiets murar hava genombrytningar av väggar företagits, så att förbindelse härifrån erhållits med den nya vindsvåningens korridorer. De två utskottssalarna i denna våning hava försetts med väggpaneler av resp. ask och sykomor. Två dörrar i desamma äro prydda med intarsiaarbeten efter kartonger av konstnären Ewald Dahlskog. Panelarbetena äro utförda av A. B. Svenska Möbelfabrikerna i Bodafors.

2. Modernisering av de två östra hissarna i mittpartiet.

Förslag till de östra hissarnas ombyggnad har uppgjorts av Elektriska Prövningsanstalten, varvid följande huvudprinciper legat till grund.

Båda hissarna anordnas för konduktörshiss men göras omställbara för knappmanövrering.

Båda hissarna uppdragas till attikvåningen med hänsyn till den nya partisalen.

Båda hissarna förses med stannplan i samtliga mellanliggande våningar, alltså även i bottenvåningen, så att man med hiss kan nå, dels restaurangen, dels utskottssalarna m. m. i bottenvåningens norra del.

Sedan anbud från tre firmor infordrats enligt ovannämnda förslag, har byggnadskommittén antagit det lägsta anbudet, från Graham Brothers A. B., å 19,400 kronor per hiss, detta avseende helt nya hissar. I samband med nedtagningen av de gamla hissarna skulle dock närmare undersökas, om några äldre delar kunde användas, varvid viss mindre reduktion av anbudet skulle ske.

Den södra hissen är nu under uppmontering och torde bliva färdig omkring mitten av januari 1940.

Nedmontering av den gamla norra hissen har måst anstå med hänsyn till den urtima riksdagen. Sedan den södra hissen färdigställt, kunna arbetena med den norra hissen påbörjas. Detta arbete kan, om skyddsväggar mot trapphallen utföras, pågå även under lagtida riksdagen.

3. Inredande av ny partisal i ljusschaktet över sammanbindningsbanan.

I det utrymme i östra delen av attikvåningen, som utgjorde ljusintag till sammanbindningsbanans mittparti, har en ny partisal anordnats, varvid även intilliggande utrymmen anslutits till ovannämnda utrymme. I partisalen har polerad Gotlandskalksten från A. B. Gotlandsmarmor använts för två kolonner, fyra nischer samt socklar. Golvet har gjorts lutande, varigenom ett podium bildats för presidiet. Klaffstolar hava inmonterats.

För detta arbete behövliga rivningsarbeten hava utförts och avlastningsbalkar inlagts. I korridorändarna utanför partisalen hava två nya fönster anordnats.

Enda förbindelsen mellan attikvåningen och den undervarande vindsvåningen utgjorde en mycket enkel järntrappa, förlagd mellan de två mellersta ljusschakten i mittpartiet. Enligt ombyggnadsplanerna skulle denna trappa ombyggas, steg och viloplaner skulle förses med marmorbeläggning, nya barriärer utföras m. m.

Då emellertid trappan genom sin undangömda belägenhet var synnerligen olämplig såsom fortsättning av det nedre trappsystemet, har byggnadskommittén beslutat vidläga den förändringen, att en ny trappa anordnats direkt från det korridorplan, vari det nedre trappsystemet utmynnar upp till. Trappan är förlagd mitt emellan de nedifrån kommande trapparmarna i en del av det utrymme, som utgör ljusschaktet över trappan från huvudvåningen till övre våningen.

För genomförande av denna trappförbindelse hava behövliga genombrytningar i ljusschaktets väggar verkställt.

4. Inredande av rum i södra trappan till pressens lokaler.

Den södra referenttrappan har rivits och i utrymmet efter densamma hava bjälklag inlagts och tre rum inretts, nämligen i bottenvåningen ett rum för

voteringsfotografen, i huvudvåningen ett smårum samt i övre våningen ett referentrum. Färdigställandet av dessa arbeten torde böra anstå till tredje arbetsperioden.

5. *Arbeten i pressreferenternas lokaler.*

Dessa arbeten, som huvudsakligen avse att bereda pressen förbättrade arbetslokaler samt att anordna en damtoalett, äro i väsentlig del utförda. Återstående arbeten torde böra slutföras under tredje arbetsperioden.

6. *Anordnande av frukostrum i statsutskottets arkivlokal.*

Vid förhandlingar, som förts bl. a. med statsutskottets ordförande, framhölls från den senare, att utskottet icke numera önskar utförandet av de arbeten, som avsågo anordnande av ett frukostrum i statsutskottets arkivlokal.

Dessa arbeten hava för den skull helt inhiberats.

7. *Anordnande av ny sekundärtrappa mot nordöstra gården.*

Med hänsyn till att dessa arbeten äro tämligen omfattande och skulle beröra så viktiga lokaler, som första kammarens kapprum, banko- och utrikesutskotten, bondeförbundets förtroenderådsrum samt notarierummen i jordvåningen, hava desamma icke påbörjats, då man i annat fall kunnat råka i olidliga förhållanden vid den urtima riksdagen. Dessa arbeten hava uppskjutits till tredje arbetsperioden.

8. *Värme, ventilation och sanitära installationer.*

Efter anbuds infordrande hava följande anbud antagits:

För varmvattenvärmeledning — Värmeledningsaktiebolaget Calor — till ett belopp av 137,500 kronor samt

För ventilationsanläggning — Aktiebolaget Enköpings Verkstäder — till ett belopp av 47,150 kronor.

Dessa arbeten hava i huvudsak kunnat utföras programenligt oaktat urtima. Återställningsarbeten efter slitsar samt målningsarbeten återstå emellertid delvis. Dessa senare arbeten hava emellertid kunnat provisoriskt färdigställas före 1940 års lagtima riksdag. Slutliga färdigställandet bör ske under tredje arbetsperioden.

De i samma punkt ingående arbetena för ventilation och sanitära installationer avse i allmänhet arbeten i sådana delar av byggnaden, där arbeten kunnat bedrivas oberoende av urtima riksdagen. Dessa arbeten hava därför i huvudsak färdigställts med framdragning av ventilationstrummor av plåt m. m. Rörande förändring av ventilationen i den gamla partisalen hava dock inga arbeten påbörjats, då denna sal måst vara tillgänglig för den urtima riksdagen. Arbetena kunna utföras tillsammans med tredje etappens arbeten år 1940.

9. *Elektriska installationer.*

Dessa arbeten avse i allmänhet sådana lokaler, vari arbeten kunnat bedrivas oberoende av den urtima riksdagen. De hava för den skull kunnat i huvudsak genomföras programenligt. Arbetena hava utförts av Ringdahls Elektriska A. B.

10. *Komplettering av elektriskt signalsystem.*

Dessa arbeten avse jämväl huvudsakligen arbeten i de lokaler, vari arbeten kunnat bedrivas även under urtima riksdagen. Dessa arbeten hava utförts genom Telefonaktiebolaget L. M. Ericsson, vilken firma även utförde motsvarande anordningar under år 1938 i matsal och kafé.

11. *Tvättstugans modernisering.*

Dessa arbeten hava även kunnat utföras under urtima riksdagen och bliva för den skull färdigställda till 1940 års lagtima riksdag.

12. *Reparationsarbeten och badrumsanordningar i de fyra bostäderna mot Riksgatan.*

Arbetena, som huvudsakligen avsett vanliga reparationsarbeten samt anordnande av badrum, hava kunnat färdigställas oberoende av den urtima riksdagen. Kostnaderna skola till huvudsaklig del utgå av omkostnadsanslaget för riksdagens hus.

13. *Anordnande av utrymmen för soptunnor och oljeförråd.*

Dessa arbeten, som utgöra en väsentlig förbättring av de förutvarande anordningarna för dessa behov, äro nu under färdigställande. Kostnaderna skola delvis belasta omkostnadsanslaget för riksdagens hus.

14. *Omläggning av det nuvarande kallvattenledningsnätet.*

Vid en undersökning i samband med utökning av sanitäranläggningen befunnos de nuvarande vattenledningarna så bristfälliga, att de måste ersättas med nya ledningar. Till huvudsaklig del utgöra dessa åtgärder rena underhållsarbeten. Dessa arbeten hava utförts av Aktiebolaget P. Naumburg & C:o, vars anbud å kronor 48,400:—, avseende ovanstående arbeten jämte vissa nya toalettanordningar, var det lägsta av tre avgivna anbud. Av angivna belopp skola allenast 14,400 kronor belasta ombyggnadsanslaget, medan återstoden skall utgå av omkostnadsanslaget för riksdagens hus.

15. *Nytt undertak för nya ventilationsanordningar i bibliotekets stora läsesal.*

På grund av framställning från styrelsen för Riksdagsbiblioteket hava nya ventilationsanordningar av samma art som i restaurangen utförts i bibliotekets stora läsesal. Ett undertak av gips med perforerade plåtar i kassetter har för den skull anordnats. Dylika arbeten ingingo icke i den ursprungliga ombyggnadsplanen.

16. *Visst utbyte av takplåt.*

I samband med uppmonteringen av fläktar för den nya ventilationsanläggningen har utbyte verkställt av de gamla plåttäckningar, som beröra fläktinstallationerna, mot kopparplåt. Kostnaden härför, omkring 10,000 kronor, belastar omkostnadsanslaget för riksdagens hus.

17. Möbleringsarbeten.

Till anskaffande av möbler m. m. för riksdagshuset för budgetåret 1939/40 har 1939 års riksdag anvisat ett anslag av 117,000 kronor i enlighet med en av fullmäktige i riksgäldskontoret gjord framställning.

Möbler äro, efter infordrande av anbud, beställda från nedanstående firmor:

Aktiebolaget Svenska Möbelfabrikerna, Bodafors — för matsalslokalerna och två mindre sammanträdesrum i vindsvåningen — tillsammans till ett belopp av 17,039 kronor,

David Blomberg A. B. — för kafélokalerna — till ett belopp av 20,443 kronor,

Professor Carl Malmsten — för utrikesutskottets lokaler — till ett belopp av 11,374:40 kronor,

Aktiebolaget Inredningsbyrån — för 18 smårum — till ett belopp av 7,830 kronor samt

Aktiebolaget Nordiska Kompaniet — för den nya partisalen — till ett belopp av 9,042:60 kronor.

För möbelklädsel till ovannämnda möbler hava beställningar gjorts hos Hemslöjdsförbundet för Sverige och A. B. Elsa Gullberg Textilier och Inredning.

Mattor hava levererats av följande firmor:

A. B. Robert Ditzinger,

A. B. Nordiska Kompaniet,

Märta Måås-Fjetterström,

Hemslöjdsförbundet för Sverige,

Blekinge läns Hemslöjd,

Svensk Hemslöjd samt

A. B. Elsa Gullberg Textilier och Inredning.

Gardiner hava levererats av Hemslöjdsförbundet för Sverige.

För elektrisk armatur hava firmorna A. B. Arvid Böhlmarks lampfabrik samt Richard Malmberg anlåtats.

Oaktat under arbetsperioden inträdda prisförhöjningar synes ovannämnda möbleringsanslag icke behöva överskridas.

Stockholm den 2 januari 1940.

GEORG A. NILSSON.